

ARCHIMEDES L.A.PATTI

Why
Vietnam
TẠI SAO
VIỆT NAM

* S K V 0 1 7 7 0 2 *

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

Why Vietnam TẠI SAO VIỆT NAM

- Hai lần đến Hà Nội gặp Đại tướng Võ Nguyên Giáp của cựu Bộ trưởng Quốc phòng Mac Namarra để mong có câu trả lời về những cơ hội bị bỏ lỡ đã khiến nước Mỹ can dự và thất bại trong cuộc chiến tranh ở Việt Nam.
- Lần con trai của cố Tổng thống Mỹ J.F.Kennedy đến Việt Nam, thăm hang Pác Bó, trở về Hà Nội để chào Đại tướng Võ Nguyên Giáp với câu hỏi nguồn gốc sức mạnh nào Cách mạng Việt Nam đã giành được thắng lợi.
- Tại sao Mỹ thua ở Việt Nam?

Đề trả lời cho câu hỏi lịch sử này, nội dung của toàn bộ cuốn sách dày ngót 1.000 trang (tác giả Archimedes Patti - một sỹ quan tình báo Mỹ, người đã có mặt và can dự vào những biến động của lịch sử Việt Nam ở vào thời điểm... bước ngoặt quyết định của Cách mạng Giải phóng Dân tộc Việt Nam) đã không đi thẳng vào những vấn đề... mà lại đi ngược thời gian lên thập kỷ 40 để giải đáp câu hỏi: "Tại sao nước Mỹ đã từng sát cánh với những người cách mạng, những người cộng sản Việt Nam trên một trận tuyến chung chống chủ nghĩa phát xít?".

VG(7M) 49
P321

959.707
P321

TẠI SAO

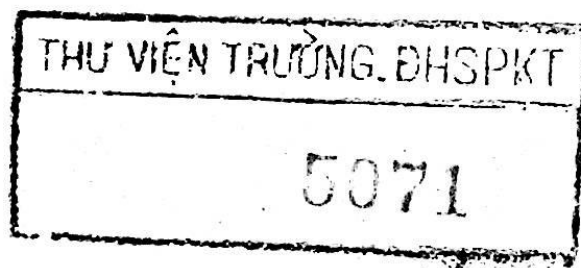
VIỆT NAM ?

BẢN DẠO ĐẦU CON CHIM HẢI ÂU CỦA NƯỚC MỸ

(Tái bản lần thứ nhất)

Tác giả Archimedes L.A.Patti

Người dịch Lê Trọng Nghĩa

NHÀ XUẤT BẢN ĐÀ NẴNG

MỤC LỤC

Lời giới thiệu cho lần tái bản.....	16
Lời giới thiệu	18
Lời tựa.....	21
Bảng chữ tắt và thuật ngữ	27

PHẦN MỘT: WASHINGTON

1. Mở đầu một kỷ nguyên	39
2. "... Nếu Trung Quốc thất bại"	43
Roosevelt - Churchill - Tưởng	45
Stilwell nhập cuộc.....	48
Stilwell ra đi, Wedemeyer nhập cuộc.....	58
Một Babylon hiện đại	60
3. Đông Dương một điểm cấp bách.....	64
F.D.Roosevelt và chủ nghĩa thực dân.....	64
Lập trường của Pháp	65
Cuộc chiến tranh giăng co.....	68
4. Một cộng đồng tình báo khó hiểu.....	74

5. OSS: tổ phụ trách Đông Dương thuộc Pháp.....	82
Chính sách: phải giành lấy công việc.....	82
Mưu mẹo " <i>escamotage</i> của Pháp bị lộ tẩy.....	86
Từ Catroux đến Decoux.....	90
"Hãy cầm vũ khí" - De Gaulle.....	92
Giraudistes và Gaulistes.....	95
Resistance (cuộc kháng chiến) của Mordant.....	100
Sự phản ứng của người Nhật.....	106
6. Người Mỹ phát hiện ra Hồ Chí Minh.....	112
GBT: nhóm Gordon.....	112
Trường hợp "Ông Hồ".....	117
OSS và "Ông Hồ".....	124
Ông Hồ tìm kiếm sự công nhận chính thức.....	134
Ông Hồ gặp Chennault.....	138

PHẦN HAI: CÔN MINH

7. Điều mà Washington đã không biết.....	149
Hỗn loạn.....	149
Có tin gì về "Ông Hồ" không?.....	160
Phái viên của "Tướng" Hồ.....	163
8. Vấn đề mới của Pháp.....	170
Cuộc đảo chính mùng 9 tháng ba.....	170
Những hình ảnh đang thay đổi.....	176

9. Một chuyến đi đến biên giới Trung Quốc	183
Tình trạng lộn xộn.....	183
Ngôi nhà AGAS.....	186
Ông Wang Yeh-li	188
Một quán trà trong làng.....	191
Quân đội của Sabattier.....	201
Một chân dung thực dân.....	205
Nước pháp tự do thọc sâu vào.....	213
10. Một phiên họp của "bộ óc"	218
Đội OSS.....	218
Carbonado.....	223
De Gaulle và quỹ đạo nước Nga.....	228
Bản báo cáo đầu tiên của Ông Hồ.....	230
11. Một đồng minh miễn cưỡng	233
Cuộc xung đột Âu - Á.....	233
Một sự dàn xếp có đi có lại.....	236
Một cuộc chạy thử	238
Người Pháp tổ chức một cuộc bãi công ngòi.....	242
M.5 của Sainteny.....	245
M.5 giành được quy chế chính thức.....	248
Một trường hợp chơi trò ảo thuật.....	255
12. "Quyền ủy trị" được xác định lại.....	263

De Gaulle Ép Truman.....	264
Điều gì đã xảy ra ở Yalta?.....	267
Truman nói: Không thay đổi.....	270
Bốn cường quốc trở thành năm.....	274
13. Toán "con nai" (Deer) đến Kimlung.....	281
Chỉ có một sự lựa chọn - Việt Minh.....	283
Căn cứ trong rừng của Ông Hồ.....	287
14. Những quyết định lịch sử.....	293
Quyết định ở Potsdam - vĩ tuyến 16.....	294
Một lực lượng thứ ba ở Bắc kỳ.....	295
Hội nghị của Đảng ở Tân Trào.....	301
Quốc dân Đại hội.....	303
15. Một cuộc hòa bình đến không đúng thời hạn...	307
Một cái hộp đàn bạn đưa trống rỗng.....	307
Các toán "Mercy" nhân ái.....	314
Một phái đoàn tự phong.....	316
Một trở ngại không đáng kể do trời mưa.....	321

PHẦN BA: HÀ NỘI

16. Những người khách không mời.....	333
Bay tới Hà Nội.....	333
Kết thúc một cuộc hành trình gai góc.....	336

Khách sạn Métropole.....	341
Tướng Yuitsu Tsuchihashi.....	346
17. Ngày thứ hai của chúng tôi ở Hà Nội.....	349
Cảm tưởng đầu tiên.....	349
Hà Nội lãnh đạo cuộc khởi nghĩa như thế nào.....	352
Những tin đồn đại về một cuộc thoái vị.....	362
18. Những lời kêu gọi và những người kêu gọi.....	367
Sainteny trong "lông vàng".....	367
Tù binh chiến tranh.....	371
Người đại diện Xô Viết.....	375
19. Câu chuyện về hai thành phố.....	383
Một cuộc họp báo.....	383
Cuộc "Cách mạng" ở Sài Gòn.....	385
Thiên mệnh.....	393
"Thành phố Hồ Chí Minh".....	395
Ông Hồ ở Hà Nội.....	397
Imai là ai?.....	397
20. Một ngày chủ nhật bận rộn.....	401
Cuộc đón tiếp chính thức.....	401
Gặp lại Ông Hồ.....	406
Những trào lưu ngầm.....	415
Sainteny muốn gặp Ông Hồ.....	416

21. Đường lối ngoại giao kém cỏi của Pháp.....	420
Hai địch thủ gặp nhau.....	420
Một việc mua chuộc người Mỹ của Pháp.....	426
22. Gấp rút tiến hành tổ chức cuộc đầu hàng.....	428
Người Nhật được gọi đến Trung Quốc.....	428
Trùng Khánh chuẩn bị thanh toán.....	434
23. Những cuộc đàm luận.....	441
Ông Hồ dự liệu trước.....	441
Paris không biết Sainteny.....	450
24. Những câu chuyện rắc rối.....	457
Bão táp trong một ấm trà.....	457
Một bức điện gửi cho ông Truman.....	461
Một bức điện gửi cho "ông Tam".....	469
25. Trước ngày lễ Độc lập.....	474
Hết khó khăn này lại đến khó khăn khác.....	474
Một nhãn hiệu đặc biệt của Chủ nghĩa Cộng sản...	479
26. Ngày lễ Độc lập.....	492
Đồng bào có nghe rõ tôi không.....	492
Một ngày chủ nhật đen tối ở Sài Gòn.....	497
27. Hậu quả của ngày chủ nhật đen tối.....	502
Những suy đoán.....	502
Các ủy viên Cộng hòa Pháp.....	509

Đội tiên trạm của Lư Hán.....	510
Tình hình căng thẳng tăng thêm.....	511
28. Đi tìm chính sách của Truman.....	515
Tâm trạng lo âu ở Trung Quốc.....	515
Đi bên rìa các lối thoát.....	518
Phương án "Embankment".....	526
29. Không ai chịu nghe.....	533
Quá nhiều việc rắc rối.....	533
Sài Gòn - theo cách thuật lại của người Mỹ.....	535
Tài liệu cho Wedemeyer.....	540
Kế hoạch cho OSS sau chiến tranh.....	540
30. Quân phiệt và bọn đầu cơ chính trị.....	542
Những con tắc kè Trung Quốc.....	542
Một số người Pháp tự do.....	544
Một quân đội xâm lược.....	548
Tiêu Văn: người đại lý của Quốc dân Đảng.....	552
Lư Hán và bọn phá hoại.....	559
31. Những vấn đề của Dân chủ Cộng hòa biệt Nam sau khi ra đời	566
Ông Hồ tiến lên phía trước.....	566
Chủ trương đề kháng thụ động.....	569
Cuộc chống đối ở miền Nam.....	574
Bộ máy bí mật của Nhật.....	578

32. Nam vĩ tuyến 16.....	587
"Một thiếu tướng hiện đại điển hình....."	587
Con đường dẫn đến thiết quân luật.....	590
Đòn táo bạo của Cédile.....	600
Cuộc phản công.....	604
Người Mỹ thương vong đầu tiên.....	608
"Nam Kỳ bùng cháy....."	612
33. Những cảnh trái ngược.....	619
Bóp méo sự thật.....	622
"Giống như con bọ chết trên mình chó".....	625
Quỹ mua vũ khí.....	640
Tại sao người Pháp lại bị loại trừ?.....	645
Cuộc đấu đá - Lư Hán chống lại Quốc Dân Đảng (Trung Quốc).....	648
Một cuộc trao đổi vô vị.....	652
Những bức thư ủy nhiệm không thể chấp nhận được.....	655
Một sự thỏa thuận ngầm.....	658
Kế hoạch đề phòng bất trắc của Ông Hồ.....	660
Hà Nội - cửa ngõ của Phương Đông.....	669
Lại đấu đá nhau - Lư Hán chống lại Quốc Dân Đảng.....	674
34. Kết thúc nhiệm vụ.....	678
Dập tắt các cuộc xung đột.....	678

Ông Hồ nắm lại tình hình.....	682
Cuộc đấu hàng của Nhật.....	685
Cuộc họp nhất đang hình thành.....	689
Tin tức lộn xộn.....	690
Về nhà.....	692
35. Buổi từ biệt cuối cùng.....	694

PHẦN BỐN: HẬU QUẢ

36. Chim hải âu của nước Mỹ.....	713
Phụ lục I Bảng ghi theo niên đại các sự kiện quan trọng	867
Phụ lục II Lý lịch tóm tắt các nhân vật chọn lọc....	913
Ghi chú.....	944

LỜI GIỚI THIỆU

Vào những ngày cuối tháng Tư năm 1975, không quân Mỹ thực hiện cuộc hành quân cuối cùng để tổ chức di tản những công dân của mình ra khỏi Sài Gòn, cũng là kết thúc hoàn toàn sự dính líu của nước Mỹ vào cuộc chiến tranh Việt Nam. Chính quyền quân sự mà nước Mỹ ủng hộ đã hoàn toàn sụp đổ. Nước Việt Nam thống nhất dưới sự lãnh đạo của một Nhà nước Việt Nam độc lập mà sự hình thành gắn liền với cuộc Cách mạng tháng Tám 1945 và với tên tuổi Chủ tịch Hồ Chí Minh.

5 năm sau sự kiện đó, giữa lúc nước Mỹ chưa khỏi bàng hoàng bởi những gì đã diễn ra ở Việt Nam, chính giới Mỹ vẫn đang đau đầu với "hội chứng Việt Nam", hòng giải đáp được câu hỏi "Tại sao nước Mỹ hùng mạnh bậc nhất thế giới lại thất bại thảm hại ở Việt Nam?", thì có một cuốn sách được xuất bản với một đầu đề cũng là một câu hỏi "Tại sao Việt Nam?" (*Why Vietnam?*)

Nhưng nội dung của toàn bộ cuốn sách dày ngót 1.000 trang này lại chính là một câu trả lời. Câu trả lời ấy đã không đi thẳng vào những vấn đề còn đang nóng bỏng tính thời sự của thập kỷ 70 để giải đáp câu hỏi "Tại sao Mỹ thua ở Việt Nam?" mà lại đi ngược thời gian lên thập kỷ 40 để giải đáp câu hỏi "Tại sao nước Mỹ đã từng sát cánh với những người cách mạng, những người cộng sản Việt Nam trên một trận tuyến chung chống chủ nghĩa phát xít?":

Là một nhân chứng lịch sử, tác giả đã gọi lại ký ức của một thời mà những người cách mạng Việt Nam, tiêu

biểu là Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trân trọng đưa những tư tưởng của bản Tuyên ngôn Độc lập của Georges Washington lên trang mở đầu của bản Tuyên ngôn Độc lập của dân tộc Việt Nam. Câu trả lời cũng là cách vạch ra những sai lầm của giới cầm quyền Mỹ sau cuộc Đại chiến Thế giới lần thứ II đã đẩy nhân loại vào cuộc chiến tranh lạnh, tự biến mình là sen đầm quốc tế, từ bỏ những giá trị tiến bộ của chính bản Tuyên ngôn Độc lập của nước Mỹ năm 1776 để dấn thân vào sự thù địch với phong trào cách mạng giải phóng dân tộc của nhân dân Việt Nam, cũng là chuốc lấy những thất bại cay đắng trên chiến trường Việt Nam.

Trong phụ đề của tên sách, tác giả đã nhắc tới hình tượng "con hải âu" trong câu thơ của S.T. Coleridge kể lại câu chuyện thủy thủ già trên con thuyền đang trôi giạt giữa bão tố đã đại dột bắn chết "con chim hải âu", con vật báo hiệu những điềm tốt lành có thể cứu vớt họ. Đó cũng là câu chuyện ngụ ngôn để nhắc lại một bài học lịch sử là nước Mỹ đã bỏ lỡ cơ hội đã từng là đồng minh với nguyện vọng độc lập dân tộc của người Việt Nam. Đó cũng chính là nguồn gốc của toàn bộ những thất bại sau này.

Là một sỹ quan tình báo của Mỹ, tác giả cuốn sách này, Archimedes Patty, đã có mặt và can dự vào những biến động lịch sử ở Việt Nam vào thời điểm quyết định của cuộc Chiến tranh Thế giới lần thứ II, cũng là bước ngoặt quyết định của Cách mạng Giải phóng Dân tộc Việt Nam. Những ấn tượng tốt đẹp của ông đối với những người Cách mạng Việt Nam mà ông đã cộng tác, đặc biệt là nhà ái quốc đồng thời cũng là một người cộng sản tiêu biểu của

Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh, đã giúp đỡ viên sĩ quan tình báo Mỹ nhận ra được cái điều mà sau này ông đã giữ trọn trong cuộc đời mình, đó là tình hữu nghị cần có giữa hai dân tộc. Ông đặc biệt dành trọn vẹn cảm tình và lòng khâm phục của mình với con người mà ông đã từng quen biết và cộng tác là Chủ tịch Hồ Chí Minh, mà hình ảnh từ buổi đầu gặp mặt tới lúc chia tay lần cuối (30/9/1945) vẫn là "một dáng người mảnh mai nhưng bất khuất".

Cần nói thêm rằng, nếu với độc giả Mỹ thì cuốn sách này là một lời giải đáp cho những vấn đề của những năm 70, một bài học lịch sử, thì đối với chúng ta, bạn đọc Việt Nam, cuốn sách này còn là một nguồn sử liệu quý giá về quá khứ liên quan đến cuộc Cách mạng tháng Tám và Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Như vậy, việc Nhà xuất bản Đà Nẵng với sự hợp tác của Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam cho ra mắt bản dịch tiếng Việt cuốn "Tại sao Việt Nam?" vào thời điểm chúng ta đang hướng tới kỷ niệm 20 năm ngày giải phóng miền Nam, 50 năm Cách mạng tháng Tám và 105 năm ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh thật có ý nghĩa. Bản dịch tiếng Việt này lại được xuất bản ở Việt Nam sau khi Mỹ đã bãi bỏ cấm vận và đang bước nhanh trên con đường bình thường hoá quan hệ với Việt Nam càng cho thấy những bài học lịch sử, những ký ức của một thời thân thiện cách đây một nửa thế kỷ rất gần gũi với lợi ích của hai quốc gia trong nửa thập kỷ cuối cùng của thế kỷ XX này.

1.1995

DƯƠNG TRUNG QUỐC

Tổng thư ký Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam